

BOUBON'DA TANRILAŞTIRILMIŞ İMPARATORLARIN TAPINAĞI, YURT
DIŞINA KAÇIRILMIŞ HEYKELLERİ VE BİR KAÇAKÇININ
HATIRA DEFTERİ

Amerikan Arkeoloji Enstitüsü'nün 1967'de Boston'da düzenlenen yıllık toplantısında C.C. Vermeule, kısa tebliğinde güneybatı Anadolu'da bir kazıda meydana çıkarılmış ve çoğu Amerika'da bulunan son derece değerli bronzdan bir heykel grubundan ilk kez söz etmiştir. Doğal boyutlardan büyük heykeller, tanrılaştırılmış imparatorları, biri dışında çıplak ve idealize tasvir ederler. Vermeule tam heykel, baş, torso, kol, bacak ve birçok fragmandan oluşan grubun bir Sebasteion'a, İmparator Kültü Tapınağı'na ait olduğunu belirtmekle beraber bu tapınağın nerede olduğunu bilinmediğini açıklamıştır.

Bilindiği gibi kaçak kazı yapanlar ve antikacılar eserlerin buluntu yerini gizlerler. Bu davranışlarının arkasında, kaçak kazı yapılan yerden yeni buluntular elde etme umudu veya resmi otoriteler tarafından yakalanma korkusu gizlidir.

Bu şekilde buluntu yeri bilinmeyen ve antikacılar tarafından dünyanın dört bucağına satılarak aralarındaki tarihsel bağlar kopmuş eserler bilimsel değerini kaybeder. Bu tür durumlarda Arkeologların eserlerin buluntu yerlerini tespitte çaba sarfetmeleri gerekir.

Benim konuya olan ilgim Burdur Müzesi'ndeki torsoyu görünce ve buluntu yerini öğrenince başladı. Dönemin Müze Müdürü Kayhan Dörtlük, bana Mehmet Yılmaz'ın yaptığı 4 günlük kazı ile ilgili raporunu gösterdi. İbecik Köylüleri bizzat katıldıkları Dikmen Tepede (Boubon) kaçak kazıları hakkında detaylı bilgiye sahiptiler. Ziyaretim sırasında bana 1967 yılında 8-10 heykel, birçok baş, kol, bacak parçalarının bulunduğunu anlattılar. Bu açıklamalar ve Mehmet Yılmaz'ın mekanın kuzey ve doğu postamentleri ile batı duvarı önündeki kaideler üzerinde meydana çıkardığı yazıtlar bana 1967'de Amerika'da görünen bronz heykel grubunu hatırlattı.

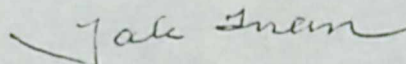
Ören yerindeki bu yazıtlarla Amerika ve Avrupa'da çeşitli müze ve koleksiyonlara dağılmış bu heykel grubu arasında bilimsel bir ilişki kurarak buluntu yerlerinin Boubon antik kenti olduğunu saptadım. Ve sonuçlarımı IstanbulMitteilungen'de bir makale halinde yayınladım. Bununla beraber heykel grubunun buluntu yeri konusundaki tartışmalar sona ermemiştir. Özellikle bronz heykel grubunu, sanat kalitesinin çok üstün olması nedeniyle, Boubon gibi mütevazı bir kente yakıştıramamaktadırlar.

Antik Boubon kenti Burdur ili, Gölhisar ilçesine bağlı İbecik Köyü sınırları içerisindedir. Burdur'un 140 km. güneybatısında, İbecik Köyünün güneyinde yükselen Dikmen Tepe üzerinde yer alır. Köyden tepenin eteğine kadar araba ile ulaşılabilir, ancak buradan yukarı ören yerine dik bir patikadan varılabilir.

Konuyla ilgilenen Amerikalı arkeologlar, bu eserleri Pisidia Kremna'sı gibi daha ihtişamlı bir kente uygun görmektedirler.

Bu yıl Hızarın ayında, Boubon ören yerinde, bilimsel başkanlığım ve sorumluluğumda, Burdur Müzesi Müdürlüğü başkanlığında yapılan 10 günlük kurtarma kazısı daha önceki iddialarımı destekleyen sonuçlar vermiştir. Bu arada elime geçen, Boubon kaçak kazılarını yapan, bir kaçakçının hatıra defterinden edindiğim bazı bilgiler de sonuçlarımı kanıtlamam da yardımcı oldu. Böylece arkeoloji tarihinde ilk defa bir kaçakçı, bir arkeologa farkında olmayarak da olsa yardımcı oldu.

Yazıtlarına göre 200 senelik bir tarihe sahip olan Boubon Sebasteionunun, bir kaçak kazıya kurban gitmesi çok üzücü bir olaydır. Bilindiği gibi kral ve imparator kültürü Anadolu'da Helenistik dönemden bu yana büyük rol oynamıştır. Hatta Anadolu bu kültürün beşiği sayılmaktadır. Boubon Sebasteionu şanssız akibetine rağmen, mimarisıyla, yazıtlarıyla ve heykelleriyle Sebasteionların en mükemmel bir örneğini oluşturmaktadır.

Prof. Dr. Jale İnan

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Jale İnan Arşivi

JALARC0402406